

צט:

פֿרמײַט ל״זויק, דלאַ משלס חומשאַ היינט מדרבנן אַזל מלאורייתאָ לאַ משלס אפילו קרן כדמשמע דריש ד״ק (דף ט: וסע) דקמני אכל ד' אבות נכסים שאין בהם מעילה^[א] וכן משמע דירושלמי^[א] בזהבוקים ר״ע אומר ק״ו להקדש כמה אלו קיימין^[א] ו^[א] פ״ט צנוקין רעשו אכר רחמנא ואלא להקדש א״ל צנוקין

גופו הא מני ר' חייא נוקין להדיוט ואין נוקין להקדש כו' וא"ת והא כי יאכל בתרומה כמצב^[א] וי"ל דמעילה ילפינן מטא מטא תרומה וא"ת כיון דמתרומה ילפינן לא לחייב להנאה הקדש כמו תרומה שמומרת בהנאה לוריס וי"ל דכי תמעול מעל רבו כדאמרין במעילה (ד' יח: ג):

שמיין בית סאה באותה שדה תנן. פיי צנוקטרס דלין מדקדקין להיות שמין מה שיהיה שור ערוגה ו^[א] שגאכלת אלא מה שנחסרה בית סאה בשדה זו מדמיו אם היה צא למכור הקרקע ו^[א] בשציל אכילת ערוגה זו ואין נראה לר"י חדא כיון

לדצית סאה קלי הוא ליה למימר בלשון זכר כמה היה יפה^[א] ועוד דפ' הכוכב (ב"ק דף נח: וסע ד"ה שמין) צני בגמרא היכי שיימין ומאי צני כיון דצמתנימין מפרש בהדיא שומא^[א] ולנה עלה על דעתו שיעשו עוד (ו) אחרת ועוד דמפרש התם סאה צם' סאין ופי' ^[א]צנוקטרס דצית סאה צאפיה נפשיה לא שיימין דמפסיד מויק^[א] אלא שמין מתלה ס' סאין ורואין כמה דמיים מגיעין לצית סאה וחוזרין ושמין כמה נפחת סאכלת ערוגה ואם מתחילה היו שמין ערוגה צם' סאין לא היה מפסיד כלום שאין ערוגה ניכרת בהם אצל צצית סאה יצרכת הני שמי שומות מגלן דמקמ' לא ששמעין אלא ששמין אגב שדה^[א] ועוד דלמ"ד צצ"ק (דף נח: וסע) קלה צששים קלחין כלומר צששים שיעורין כמומו אמאי נקט צמתנימין בית סאה ועוד דפריך התם לכולהו אמוראי מדמני אכלה קצ או קציים רואין אותה כאלו היא ערוגה קטנה ומשערין אותה מאי לאו צפני עגמה

תיקשי ליה אמתני' דקמני שמשערין צצית סאה ונראה לר"י דשמין בית סאה^[א] היינו בית סאה הנאכל בדקמני צסיפא במילמיה דר"ש אם סאה סאה כו' וצצית סאה תפוחי מיירי ולא צצית סאה זרע^[א] שאין יכולה בהמה לאכול כל כך^[א] ולכן נקט לשון נקצה כמה הייתה דבשומת שדה איירי ובעי נמי שפיר צגמרא היכי שיימין דלא פי' צמתני' כמה תהא השדה גדולה ששמין בה^[א] ועוד מספקא ליה דלגמא שמין בית סאה צאותה שדה היינו צקרקע עגמו של בית סאה ומפרש^[א] סאה צם' סאין וה"ה דפחות או יותר שמין לפי חשבון סאה צם' סאין^[א] ואיכא דאמר דלמר קלה צם' קלחין^[א] ועולם^[א] צם' שיעורין כמומו ומאן דאמר תרקב צששים תרקבין^[א] ואכלת סאה דמתנימין משערין לפי האי שיעורא וסע מפורש בצאיה שיעור מפסיד מויק או משצית יותר בתרקב צששים תרקבין או סאה צששים סאין ופריך על כולהו מצרייתא אכלה קצ או כו' מאי לאו צפני עגמה ששמין הערוגה לצדה צפני עגמה כמה הייתה יפה הקרקע עם הורעין וכמה היא יפה עכשיו כשאכלנו והשתא אמתני' גופא לא מלי למיפך דגמרא היכי לפרושי הכי כדפרי' ואין להקשות לפי' ר"י האי בית סאה סאה מיציעי ליה דהכי פריך התם רב הונא בר מנחם לרב פפא דמפרש קצ צם' קצין וצית כור צם' כורין האי בית כור כור מיציעי ליה דהתם לא פריך אלא משום דכי היכי דקמני צרישא קצ ולא קמני בית ה"ה הוה ליה למינקט כור ולא בית כור אלא כמו שמתחיל צרישא: **בארות** שדה תנן. תמיה היכי מייתי ראיא ממקרקעי צמטלני דעל כרחק לא דמי שרי הכא

חציאל דתמרי אין שמין צששים כי התם אלא צפני עגמה וי"ל דהכי ולומר כל חדא וחדא הוה מוצניגא ליה: **אֶהְדְּרוּ** ד"ה **ביומא** דשוקא. וד' פירוש קודם שעבר יום השוק ראשון אינו יכול לומר לא אקח אלא מעות אצל עבר יום השוק לא יקח יין אלא מעות דמאי אמר כבר היה מוכרו ביום השוק שעבר ואין לו להמתין עד יום השוק בהא אכל איש לו יין עוד למכור לא יכול לומר כן שהרי לא מכר שלו:

- ↑ המשנה לא משתמע כלל. שם. א. וכן המשנה לא משתמע כלל. שם. א. דקמני.

שם. א. קאמר דהוי ג' על ג' דאין דומה שרבוה משנתנו בזה. שם. ט. ואין לתמוה על לשון בית סאה דקמני במתניתין, דכיון שהפירות מחבירין לקרקע שייך שפיר לקרות לסאה פירות הנאכל בית סאה. שם. א. אלא שבאותה שדה שמין אותה. שם. יא. ר' יוסי בר חנינא. שם. ב. ומשלים לפי החשבון. שם. א. כלומר. שם. ד. מה שאכלה. שם. ט. וכן אכלה פחות או יותר משלם לפי חשבון. שם.

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

קרקע נקנים בכסף או בשטר או בחזקה. דנעל ופרך וגדר כל שהוא. ובמסכת קדושין (דף כו.) ילפינן להו: **שכירות**. קס"ד שכן בהמה וכלים: **מאי עבידסיב**. להקנות עד שימשוך ומאי חזקה בלא משיכה משכחת ליה: **שכירות קרקע**. השכיר לו ביתו משנתנו לו כסף או שכתמו לו צעלים צמיו

^[א]מושכן לך ומכר לו השטר או שהחזיק צו השוכר אין אחד מהם יכול לחזור: **חציאל דתמרי**. תמרים המדוצקים יחד קרי חציאל ואית בהן חמשין תמרי: **אגב דרדי מיוזבגן חמשים נגי חדא**. הלוקח יחד אינו נותן בהם אלא מ"ט פרוטות כדי שיחזור וימכור אחת אחת ^[א]וישכור פרוטה: **לדעו**. אם משל הדיוט הוא משלם לו כמו שהן נמכרין ביחד ואין מדקדקין להחמיר עליו דקדקאין טעמא לקמן שמין בית סאה וכו': **מה שאין כן צנוקין**. הקדש. לחומשין קאי: **שמין צים סאה צאזשו שדה פט**. גבי ניזקין דשן צצ"ק (דף נה: כז) יצער איש שדה או כרס וגו' ^[א]מן כיצד משלמת מה שהזיקה שמין בית סאה צאזשו שדה כמה הייתה יפה וכמה היא יפה ואין מדקדקין להיות שמין האכילה לצדה מה הייתה שזה הערוגה זו שגאכלת ^[א]אלא מה נחסר צית סאה דממיה אם היה צא למכור הקרקע עם זריעתה מה חסרו דמיו בשציל אכילת ערוגה זו דהיינו קולא גציה דהבא לקנות קרקע לא יימנו צכ"ס ודכרז מועט יתפצר דפחות דמיים. ומקרא ליקף לא צצ"ק (דף נח: וסע) **נעל אכן וכו'**. צמס' דגדיה (דף י: פרכין מכדי מישקל שקליה מה לי צנאה הוא ומה לי תמנה לחצירו ואוקמינן בגוצר צאצני קודם מסורין לו עסקאין דצלזאו הכי נמי צרשמוהו הוה מנחא הלכך לא מעל בהצגצתו: **נפסה לחצירו**. הוציאה לחולין שקנאה חצירו צמתנתו והוא ישלם להקדש: **צנאה**. גוצר לתוך צימו: **לא מעל**. והתם אוקימנא כגון שצמנה ע"פ ארובה דלא שנייה: **ויסבי ר' אבהו גרסינן: זאם אומרת**.

דכי דר תחתיה מעל ואע"ג דלא שנייה הדר צחצר חצירו שלא מדעת בעלים צריך להעלות לו שכן אפי' צחצר דלא קיימנא לאגרא דהוה ליה זה נהנה וזה לא חסר דהא הכא שלא מדעת הקדש דר וקאמר דמשלם מעילה להקדש ומדקאמר זאת אומרת ש"מ ליקף הדיוט מהקדש לרקרק אחריו: **הדר צים שמואל מהפאה**. ולא ליקף מיניה הדר צחצר חצירו שלא מדעתו של צעה"צ דהא שמעי' ליה הכא דלא משוי דין הדיוט כהקדש: **כדדיוט מדעס דמי**. שהקדש מונח למעול לכל הצא ואין מוחה צירו ורחמנא אמר מאן דמיתמני למעול ורחמנא ידע: **שקולאי**. נושאי משאוי: **אחדרו ליה ציומא דשוקא**. קודם שיעיר יום השוק מוכרה ביום השוק שיעיר ראשון: **מאיה ליה ה'**. דאמר להו אי הוה גצאי ציומא דשוקא ה' היה שוה: **[א] ולא אמרן**. דמהדרו ליה ה' אלא דלית לתנוואה חמרא לצוצני דהשתא ודאי אי אחדרו ניהליה הוי מוצין ליה: **אבל הוי ליה חמרא לצוצני**. ולא צצין גלי דעתיה דלא הוה מוצין ולא משלמי אלא צציתא דחמרא. וכי מהדרי ליה נמי ה' מנכי להו חטוני מה' אגר טרמא כפועל בטל כמה הוה רואה ^[א]לישצו אלא למכור יין צצית אחת פרוטה פרוטה וישצ בטל: **ודמי א צרונייטא**. שנותנין למכרין בעיר על היין צשווקים וצרחוצות יש צצית פלוני יין למכור: **צרונייטא**. לשון צרא דייש"י צנע"ו כלומר יציאת היין הנמכר צצראו בפרוטות. וי"מ שהיו צריכין לשכור אומן נקב נקב צצציות מפני שהוא של חרס ולמקן צרא. הכן דמי מנכי להו שהרי פטורוה מכל אלה: **מתני'**

דכי דר תחתיה מעל ואע"ג דלא שנייה הדר צחצר חצירו שלא מדעת בעלים צריך להעלות לו שכן אפי' צחצר דלא קיימנא לאגרא דהוה ליה זה נהנה וזה לא חסר דהא הכא שלא מדעת הקדש דר וקאמר דמשלם מעילה להקדש ומדקאמר זאת אומרת ש"מ ליקף הדיוט מהקדש לרקרק אחריו: **הדר צים שמואל מהפאה**. ולא ליקף מיניה הדר צחצר חצירו שלא מדעתו של צעה"צ דהא שמעי' ליה הכא דלא משוי דין הדיוט כהקדש: **כדדיוט מדעס דמי**. שהקדש מונח למעול לכל הצא ואין מוחה צירו ורחמנא אמר מאן דמיתמני למעול ורחמנא ידע: **שקולאי**. נושאי משאוי: **אחדרו ליה ציומא דשוקא**. קודם שיעיר יום השוק מוכרה ביום השוק שיעיר ראשון: **מאיה ליה ה'**. דאמר להו אי הוה גצאי ציומא דשוקא ה' היה שוה: **[א] ולא אמרן**. דמהדרו ליה ה' אלא דלית לתנוואה חמרא לצוצני דהשתא ודאי אי אחדרו ניהליה הוי מוצין ליה: **אבל הוי ליה חמרא לצוצני**. ולא צצין גלי דעתיה דלא הוה מוצין ולא משלמי אלא צציתא דחמרא. וכי מהדרי ליה נמי ה' מנכי להו חטוני מה' אגר טרמא כפועל בטל כמה הוה רואה ^[א]לישצו אלא למכור יין צצית אחת פרוטה פרוטה וישצ בטל: **ודמי א צרונייטא**. שנותנין למכרין בעיר על היין צשווקים וצרחוצות יש צצית פלוני יין למכור: **צרונייטא**. לשון צרא דייש"י צנע"ו כלומר יציאת היין הנמכר צצראו בפרוטות. וי"מ שהיו צריכין לשכור אומן נקב נקב צצציות מפני שהוא של חרס ולמקן צרא. הכן דמי מנכי להו שהרי פטורוה מכל אלה: **מתני'**

מייתי ראיא כיון דמקלין כולי האי צמקרקעי אין לנו להחמיר צמטלטלין ולומר כל חדא וחדא הוה מוצניגא ליה: **אֶהְדְּרוּ** ד"ה **ביומא** דשוקא. וד' פירוש קודם שעבר יום השוק ראשון אינו יכול לומר לא אקח אלא מעות אצל עבר יום השוק לא יקח יין אלא מעות דמאי אמר כבר היה מוכרו ביום השוק שעבר ואין לו להמתין עד יום השוק בהא אכל איש לו יין עוד למכור לא יכול לומר כן שהרי לא מכר שלו:

- ↑ המשנה לא משתמע כלל. שם. א. וכן המשנה לא משתמע כלל. שם. א. דקמני.

שקולאי וכו']. פיר' שקולאי, הסבילין והן אכלושי. פיר' מנכי ליה אגר טרתייה, דמני ברויניתיה, דמני חביתיה, שכירות של מוכר, דמני הנקב שנוקבין בחבית להוציא היין ממנו, שהרי לא מכל בער בחבית ולא נקב, הילכך ספחית לו זה השיעור ונטול השאר מן הסבל. פיר' ברוה, נקב כדגרסינן בעבודה (ורוה דער ברוה.

מסורת הש"ס

א) [ע"י תוס' קדושין כ. ד"ה ומקומין] ב) [ע"ש צ"ק עט.א.] ג) יומא פסא. [פ:] מעילה יט. פסחים לג.א: ד) [צ"ק נה.א:]; ה) מעילה עז: מנחה י: צ"ק כ.א: ו) צ"ק שס, [ע"י צ"ק ח. דמנחה דסתמא דש"ס הוא דהשיג הדך ציה שמואל וכו' וכן גירס' רש"י ד"ה הדך ציה ויכ"נ תוספות צ"ק כ: ד"ה אשטותין] ח) בריקמא רש"ל מדכרה דלמר וכו' וכן [ג"ל ומשכ"ל] ט) בריש"י על הרי"ף וישתכר, [ל שמוחצב], י) בדפריה, שנאכלה. בב"י ברפריה, מויק. מ) בריש"י על הרי"ף, בשביל כו, גי' רש"ל לעול מי שעלו למסור יין וכו', [ג"ל כחיתאמא ויכ"א פכרש"י שצ"ה] גיטין פ"ה [ה"א, ט] א' צנוק ממון רעשו אמר רחמנא כו'. [וע"י תוס' מעילה ר"מ, ט] [וע"י תוס' מעילה יט. יע. ד"ה לקטיה] ק) צ"ל שנאכלה, [ל] ב"ק שם ד"ה סאה, [ט] תיבת אלא צ"ב, [ט] בדפריה גוסף תיבת, אם,

תורה אור השלם

1 ואישי בי יאכל קוש בשגנה וקוף פכרשיתו עליו ונתן לבתו את הקדש: ויקרא כב יד

הגהות הב"ח

א) גמ' להעלות לו שכן הא א"ל ר' יוחנן: ב) [ע' תוס' ד"ה פטר וכו' כמה אכן קיימין אי בהבשר בוקין: ג) ד"ה שמין וכו' למכור המקדש עם זריעתה מה חסרו דמיו בשציל אכילת ערוגה: ד) [כא' וישעשו עד שומא אחרת:

הגהות הגר"א

[א] גמ' [א"ל ר' יוחנן] תלמי: [ב] שם ה'. ג"צ וכו' צציתא אכל גירמא ר"ף ורמנא: ג) ומפרש הרמנא צצצית לעולם יכול לשלם אלא דבמשות משלם כמו ששזה בשעת משמולין ולרש"י הוא להיפך דבמשות לעולם אלא מעל אלא דבצצית כ"י: [ג] רש"י ד"ה ולא אמרן כו' ג"צ אכל תרביס ורל"ש מפרשים דקאי איום השוק דאי אית ליה צצני שיה צעאר יומי לנאש' מהדר ה' ולרמנא: ד) ג"ל [ועמ"ס ריעט צמ"מ כ"י ד"ש צ"ק מ' ח': ח'] [ד] תוס' ד"ה אחדרי. כו'. ג"צ ורל"ש מפרש ביום השוק ממש וכל יום השוק ולא דוקא ראשון וכשיטתו שפי' דוקא שצצרי ביום השוק:

לעזי רש"י

דייש"י [דריש"י]. נקב בחבית. ברו.

רבינו חננאל

[אפי' שמואל האי מאן דעל וכו']. פירי חביתיה שול תמורה, עיגול, כנון

עיגול של דבילה. מה שאין כן בפייק. דלא משלם חומש, דאמר מר כי יאכל פרט למויק. [אפי' רבא חגי שקולאי וכו']. פיר' שקולאי, הסבילין והן אכלושי. פיר' מנכי ליה אגר טרתייה, דמני ברויניתיה, דמני חביתיה, שכירות של מוכר, דמני הנקב שנוקבין בחבית להוציא היין ממנו, שהרי לא מכל בער בחבית ולא נקב, הילכך ספחית לו זה השיעור ונטול השאר מן הסבל. פיר' ברוה, נקב כדגרסינן בעבודה (ורוה דער ברוה.

^(א) ב"ק יז: ב"ב לה, ט' ונשל כ: וט"ז, ^(ב) חיות בלא שבועה, ליתא בבתי, ועי' מיוחס לריטב"א, ^(ג) לעיל ב: ^(ד) ב"ק לה: ^(ה) בבתי, דמים, ^(ו) קדוש כג: ^(ז) נציב, ^(ח) ברשי' על הרי"ף, זה שמורה לו עליו, ^(ט) ונשל כג: בדפדפי דוד,

הנהגות הב"ח

^(א) רש"י ד"ה המחליף ובר לא היה נזיר למשך הפרה והחמור לנ"ל ויפתח לו נמחק: ^(ב) ד"ה וכן זה אומר ברי זה אומר ברי יתלוקו: ^(ג) תוב' ד"ה ולחו ובר' דיש ספק בדבר:

הנהגות הגר"א

[א] גבי אהלי שעשע טי, גי' והיה דמחיל ארשע אב זה אהלי טיון לילכא שטעה דאורי' ומשנ"ל אז ע"כ אלף משום דמתני' סומכוס היא מנ"ש כספא זה אומר ברי יתלוקו ר"ל דהיי' סומכוס אלף למסקנא אחא הירשא ס"כ כרנן דמתני' שטעה ואינו יוכל לשבע ומשגל לסכא דלף ע"י גנולא ולכאנא החולקת אחי כסומכוס (ועמ"ס רבנו חנ"מ סי' ע"ה סי"ק מ"ו וסי' רכ"ג סי"ק ט: [ב] רש"י ד"ה מודה סומכוס דלקמן סי', גי' ז"ע" מה נקט חוקימנא דרב ששת דלפסרין: [ג] תוב' ד"ה הא, נראה כי, גי' אל רמ"ס מפסד דהדי ביה משניא קמא וף רנן ל"ס בעומדת כלמס וכשנא ושנא (ועמ"ס רבנו חנ"מ סי' רכ"ג סי"ק י'):

רבינו הגנאל

[רמב"א ליקו"ט ב' אבר סומכוס ששא ושנא אבל ברי וברי לא אמר]. כרבא עבדי דלא אמר סומכוס אלא בשמא ושנא. (וחי' לו ב' עבדי ובר' ואקשינן אמאי ישבע מה שטענו לא הורה לו, שדחי הוא טענו עבר גדול והורה לו בעבר קטן. ועוד הילך הוא, ואמ' רב ששת הילך פטור. ועוד אין נשבעין על העבדים. ופרקינן מתניתין בשטורענו דמי עבר גדול, כלומר מעות הבה, והורה לו הוא במעות מעט, דאמי' ^(א) כשיעור דמי עבר קטן. ושמואל העמידה כסות עבר גדול, כלומר מזו היריעה מכרתה לי עשר אמות כשיעור כסות עבר גדול, והורה לו בחמש אמות שיעור כסות עבר קטן.

^(א) דמיס.

השואל את הפרה

מתנ"י המחליף פרה בחמור. להכי נקט המחליף ולא אמר המוכר פרמו וילדה דאליו מוכר במעות לא קני לוקח עד דמשך ויזין דמשך מידע ידע אי ילדה כבר אי לא ילדה כבר וליכא לספוקי צעד שלא מכרתי ומשלקחתי אצל מחליף פרה

הפרה ^(א) או החמור דלאחר מהן שמשך נקנין חליפין לחצירו במשיכתו של זה כז"מ שהן כדלמרינן בזהב (ועיל דף מו.). כל הנעשה דמים בלאחר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין לפי ששמשך זה בעל הפרה את החמור ונקנית הפרה לבעל החמור ואין ידוע אם ילדה או לא ילדה: **וכן המוכר שפחתו**. דק"ל ^(ב) עד כנעני נקנה בכסף וכשנתן מעות נקנית לו השפחה ואפילו היא צנית בעלים ואין ידוע אם עד שלא ילדה נתן הכסף והעונד שלו או לאחר שילדה והולד של בעלים זה אומר ^(ג) כן זה אומר כן יתלוקו: **ושנע המוכר**. בגמרא פריך פריך עלה:

גמ' בסומכוס. קרן זוית הסמכה לרצונה ומוכרין זה בזהמות ועבדים: **אימור דאמר סומכוס שמא ושנא**. צבור שנגח את הפרה ^(ד) ב"ק דף מו:). **גרי וברי**. כגון מתני' דזה אומר כן הוא וזה אומר כן הוא מי אמר: **הוא סופא**. שמא ושנא מכלל דרישא ברי וברי דתרי בשנא ושנא למה **לי: מודה סומכוס היכא דאיכא שטעה דאורייתא**. [ב] דלקמן ^(א) מוקמינן לה בדקטעה לידה בלאו הילך הוא האל דקא מורי לה בגויה ואית ליה נשבעין על העבדים ואית ליה טענו בחטים והודה לו כשעורין חייב: **מה שטענו לא הורה לו**. דלא דמי לטענו ק' והודה לו ג' דהתם מקלת טענה עגמה הודה לו אלל זה מודה לו בצעד אחר ועי' שטענו א"ל להד"ס: **ועוד**. אפילו אית ליה כמ"ד טענו חטים והודה לו כשעורים חייב: **הילך הוא**. וזה שמודה עליו ^(ב) מוכן הוא לעילו ואיכא למ"ד דהילך פטור בפ"ק ^(ד) דף ד:). **דמי עבר גדול**. מפרתי לו צידך שתקנהו לי ולא קנית ותוצעו הדמים: **וזה אומר דמי עבר קטן**. יש לך **גדי: עומרי שדה גדולה**. מנין עומרים של שדה גדולה וזה אומר מנין עומרים של שדה קטנה מכרתי לך: **כסות**

הורה לו ומה שהורה לו לא העבדים אומר רב בטוענו ^(א) דמי עבר גדול דמי עבר קטן דמי שדה גדולה דמי שדה קטנה ושמואל אומר בטוענו כסות עבר גדול כסות עומרי שדה גדולה עומרי שדה קטנה

קשה דבשילחי המניח ^(ב) ק"ק דף לה: ושם) אמתני' דזה אומר שורף הזיק וזה אומר לא כי אלף כסלע לקח המע"ה וקאמרינן בגמ' זאת אומרת חלוקין עליו חציריו על סומכוס דלסומכוס יחלוקו ומתניתין דהתם איירי בצרי וצרי מדקתני וזה אומר לא כי כדלמר התם והשתא הלא סומכוס מודה כשהמוחזק טוען ברי שחזקמו מועלת וליכא למימר דהתם ס"ד דמיירי ^(א) בגאס ובשור תס דמשגל מגופו ^(א) מ"מ מנליה דסומכוס פליג אמתני' לוקמה כשעומדת בצניו דמודה סומכוס כיון דטעין ברי ^(ב) ואת ואמאי קאמר לה מני סומכוס היא לוקמה אפילו כרנן והכא לית לן למיזל בתר מרא קמא דאיכא חזקה אחרת כנגדה דלוקמה בחזקת מעוצרת והשתא היא דילדה וי"ל דחזקת מרא קמא חשיבא טפי ואם היה ^(א) עם חזקת ממון חזקת מעוצרת אפילו סומכוס מודה דהמע"ה כדלשכתן בריש שור שנגח את הפרה ^(ב) ב"ק דף מו. ושם ד"ה שור) דלוקי רישא כסומכוס וקתני סיפא פרה שנגחה השור ואינו ^(א) ידוע אם הולד היא בשעת נגיחה ^(א) ופרה דחד וולד דחד בעל הפרה משגל בריע נזק דאמר ידיעין דשותפות אית ליה ואינו משגל אלף כאליו וחלי וולד סייע דהמע"ה ^(א) ויט' דאיכא תרי חזקה הלא הפרה חזקת מעוצרת והשתא לידה וחזקת ממון אלל מן ^(א) הולד גובה שמיית שזה חלי תלקו אע"ג שהוא מוחזק דחזקת מעוצרת היא כנגדה וקשה דלעיל ^(א) דף ט:). מנן שאלה היום ושכרה למחר זה אומר איני ידוע וזה אומר איני ידוע יתלוקו ^(א) ואמאי והאיכא תרי חזקה ^(א) בחזקת קיימת והשתא היא דמתה בשעת שכירות וגם חזקת ממון וז"ל דיחלוקו לא קאי אשאלה היום ושכרה למחר ^(א): **רנן** זה אומר גדול זה אומר קטן **ישבע המוכר**. מרישא ^(א) דף ט:). דזה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע מני למיפך אלף דניחא ליה למיפך ממנתי' דקאי בה ולפירוש רבינו שמואל א"ש דהתם מודה סומכוס דלא אמר יחלוקו כיון שהוא מוחזק וטוען ברי: **דמי עבר גדול**. פירש בקונטרס נמתי לך דמים לקנות עבר גדול ^(א) וקשה דלא היה ליה למינקט במתניתין לוקח ומוכר אלף שליח ומשגל אלף נראה לר"י דמיירי שמכר לו

ול"יחזי ברשותא דמאן קיימא. וא"ת וכי נמי הוי הולד ברשות לוקח אין זה הוכחה דקנאה דהא אמרינן בזה"ה ^(א) ב"ב דף לו:). הגודרות אין להן חזקה משום דשנא מאלהין בלא לרשותו או תפסן ברחוב כשהן הולכות לרעות וליכא תימא הכא משפחה פריך דלמרינן

מתנ"י ^(א) המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מכרתי וזה אומר משלקחתי יחלוקו ^(א) היו לו ב' עבדים אחד גדול ואחד קטן וכן ב' שדות אחת גדולה ואחת קטנה הלוקח אומר גדול לקחתי והלה אומר איני יודע וזה בגדול המוכר אומר קטן מכרתי והלה אומר איני יודע אין לו אלא קטן זה אומר גדול וזה אומר קטן ישבע המוכר שהקטן מכר זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו: **גמ'** אמאי יחלוקו וליחזי ברשות דמאן קיימא וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה א"ר חייא בר אבין אמר שמואל בעומדת באגס שפחה נמי דקיימא בסימטא ^(א) ונוקמה אחזקת דמא קמא וליהוי אידך המע"ה הא מני סומכוס היא דאמר ^(ב) מומן המומל בספק חולקין ^(ג) בלא שבועה אימור דאמר סומכוס בשמא ושנא בברי וברי מי אמר ^(ד) אמר רבה בר רב הונא אין אמר סומכוס אפילו בברי וברי רבא אמר לעולם כי אמר סומכוס שמא ושנא אבל ברי וברי לא אמר ותני זה אומר שמא עד שלא מכרתי וזה אומר שמא משלקחתי תנן זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו בשלמא לרבא מרסיפא שמא ושנא רישא נמי שמא ושנא אלא לרבה בר רב הונא דאמר אין אמר סומכוס אפילו ברי וברי הישתא ברי וברי אמר יחלוקו שמא ושנא מיבעיא אי מושהא הא לא אייריא תנא סיפא לגלויי רישא שלא תאמר רישא שמא ושנא אבל ברי וברי לא תנא סיפא שמא ושנא מכלל דרישא ברי וברי ואפ"ה יחלוקו תנן זה אומר גדול זה אומר קטן ישבע המוכר שקטן מכר בשלמא לרבא דאמר כי אמר סומכוס שמא ושנא אבל ברי וברי לא אמר מש"ה ישבע אלא לרבה בר רב הונא דאמר אין אמר סומכוס אפילו ברי וברי אמאי ישבע מוכר יחלוקו מיבעי ליה מודה סומכוס היכא דאיכא שבועה דאורייתא כדבעינן למימר לקמן: היו לו ב' עבדים אחד גדול ואחד קטן [וכו:]: [וא] אמאי ישבע מה שטענו לא

הורה לו ומה שהורה לו לא העבדים אומר רב בטוענו ^(א) דמי עבר גדול דמי עבר קטן דמי שדה גדולה דמי שדה קטנה ושמואל אומר בטוענו כסות עבר גדול כסות עומרי שדה גדולה עומרי שדה קטנה **כסות** קשה דבשילחי המניח ^(ב) ק"ק דף לה: ושם) אמתני' דזה אומר שורף הזיק וזה אומר לא כי אלף כסלע לקח המע"ה וקאמרינן בגמ' זאת אומרת חלוקין עליו חציריו על סומכוס דלסומכוס יחלוקו ומתניתין דהתם איירי בצרי וצרי מדקתני וזה אומר לא כי כדלמר התם והשתא הלא סומכוס מודה כשהמוחזק טוען ברי שחזקמו מועלת וליכא למימר דהתם ס"ד דמיירי ^(א) בגאס ובשור תס דמשגל מגופו ^(א) מ"מ מנליה דסומכוס פליג אמתני' לוקמה כשעומדת בצניו דמודה סומכוס כיון דטעין ברי ^(ב) ואת ואמאי קאמר לה מני סומכוס היא לוקמה אפילו כרנן והכא לית לן למיזל בתר מרא קמא דאיכא חזקה אחרת כנגדה דלוקמה בחזקת מעוצרת והשתא היא דילדה וי"ל דחזקת מרא קמא חשיבא טפי ואם היה ^(א) עם חזקת ממון חזקת מעוצרת אפילו סומכוס מודה דהמע"ה כדלשכתן בריש שור שנגח את הפרה ^(ב) ב"ק דף מו. ושם ד"ה שור) דלוקי רישא כסומכוס וקתני סיפא פרה שנגחה השור ואינו ^(א) ידוע אם הולד היא בשעת נגיחה ^(א) ופרה דחד וולד דחד בעל הפרה משגל בריע נזק דאמר ידיעין דשותפות אית ליה ואינו משגל אלף כאליו וחלי וולד סייע דהמע"ה ^(א) ויט' דאיכא תרי חזקה הלא הפרה חזקת מעוצרת והשתא לידה וחזקת ממון אלל מן ^(א) הולד גובה שמיית שזה חלי תלקו אע"ג שהוא מוחזק דחזקת מעוצרת היא כנגדה וקשה דלעיל ^(א) דף ט:). מנן שאלה היום ושכרה למחר זה אומר איני ידוע יתלוקו ^(א) ואמאי והאיכא תרי חזקה ^(א) בחזקת קיימת והשתא היא דמתה בשעת שכירות וגם חזקת ממון וז"ל דיחלוקו לא קאי אשאלה היום ושכרה למחר ^(א): **רנן** זה אומר גדול זה אומר קטן **ישבע המוכר**. מרישא ^(א) דף ט:). דזה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע מני למיפך אלף דניחא ליה למיפך ממנתי' דקאי בה ולפירוש רבינו שמואל א"ש דהתם מודה סומכוס דלא אמר יחלוקו כיון שהוא מוחזק וטוען ברי: **דמי עבר גדול**. פירש בקונטרס נמתי לך דמים לקנות עבר גדול ^(א) וקשה דלא היה ליה למינקט במתניתין לוקח ומוכר אלף שליח ומשגל אלף נראה לר"י דמיירי שמכר לו

בבא מציעא

ק.

ול"יחזי ברשותא דמאן קיימא. וא"ת וכי נמי הוי הולד ברשות לוקח אין זה הוכחה דקנאה דהא אמרינן בזה"ה ^(א) ב"ב דף לו:). הגודרות אין להן חזקה משום דשנא מאלהין בלא לרשותו או תפסן ברחוב כשהן הולכות לרעות וליכא תימא הכא משפחה פריך דלמרינן ^(א) המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מכרתי וזה אומר משלקחתי יחלוקו ^(א) היו לו ב' עבדים אחד גדול ואחד קטן וכן ב' שדות אחת גדולה ואחת קטנה הלוקח אומר גדול לקחתי והלה אומר איני יודע וזה בגדול המוכר אומר קטן מכרתי והלה אומר איני יודע אין לו אלא קטן זה אומר גדול וזה אומר קטן ישבע המוכר שהקטן מכר זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו: **גמ'** אמאי יחלוקו וליחזי ברשות דמאן קיימא וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה א"ר חייא בר אבין אמר שמואל בעומדת באגס שפחה נמי דקיימא בסימטא ^(א) ונוקמה אחזקת דמא קמא וליהוי אידך המע"ה הא מני סומכוס היא דאמר ^(ב) מומן המומל בספק חולקין ^(ג) בלא שבועה אימור דאמר סומכוס בשמא ושנא בברי וברי מי אמר ^(ד) אמר רבה בר רב הונא אין אמר סומכוס אפילו בברי וברי רבא אמר לעולם כי אמר סומכוס שמא ושנא אבל ברי וברי לא אמר ותני זה אומר שמא עד שלא מכרתי וזה אומר שמא משלקחתי תנן זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו בשלמא לרבא מרסיפא שמא ושנא רישא נמי שמא ושנא אלא לרבה בר רב הונא דאמר אין אמר סומכוס אפילו ברי וברי הישתא ברי וברי אמר יחלוקו שמא ושנא מיבעיא אי מושהא הא לא אייריא תנא סיפא לגלויי רישא שלא תאמר רישא שמא ושנא אבל ברי וברי לא תנא סיפא שמא ושנא מכלל דרישא ברי וברי ואפ"ה יחלוקו תנן זה אומר גדול זה אומר קטן ישבע המוכר שקטן מכר בשלמא לרבא דאמר כי אמר סומכוס שמא ושנא אבל ברי וברי לא אמר מש"ה ישבע אלא לרבה בר רב הונא דאמר אין אמר סומכוס אפילו ברי וברי אמאי ישבע מוכר יחלוקו מיבעי ליה מודה סומכוס היכא דאיכא שבועה דאורייתא כדבעינן למימר לקמן: היו לו ב' עבדים אחד גדול ואחד קטן [וכו:]: [וא] אמאי ישבע מה שטענו לא

מתנ"י ^(א) המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מכרתי וזה אומר משלקחתי יחלוקו ^(א) היו לו ב' עבדים אחד גדול ואחד קטן וכן ב' שדות אחת גדולה ואחת קטנה הלוקח אומר גדול לקחתי והלה אומר איני יודע וזה בגדול המוכר אומר קטן מכרתי והלה אומר איני יודע אין לו אלא קטן זה אומר גדול וזה אומר קטן ישבע המוכר שהקטן מכר זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו: **גמ'** אמאי יחלוקו וליחזי ברשות דמאן קיימא וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה א"ר חייא בר אבין אמר שמואל בעומדת באגס שפחה נמי דקיימא בסימטא ^(א) ונוקמה אחזקת דמא קמא וליהוי אידך המע"ה הא מני סומכוס היא דאמר ^(ב) מומן המומל בספק חולקין ^(ג) בלא שבועה אימור דאמר סומכוס בשמא ושנא בברי וברי מי אמר ^(ד) אמר רבה בר רב הונא אין אמר סומכוס אפילו בברי וברי רבא אמר לעולם כי אמר סומכוס שמא ושנא אבל ברי וברי לא אמר ותני זה אומר שמא עד שלא מכרתי וזה אומר שמא משלקחתי תנן זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו בשלמא לרבא מרסיפא שמא ושנא רישא נמי שמא ושנא אלא לרבה בר רב הונא דאמר אין אמר סומכוס אפילו בברי וברי אמאי ישבע מוכר יחלוקו מיבעי ליה מודה סומכוס היכא דאיכא שבועה דאורייתא כדבעינן למימר לקמן: היו לו ב' עבדים אחד גדול ואחד קטן [וכו:]: [וא] אמאי ישבע מה שטענו לא הורה לו ומה שהורה לו לא העבדים אומר רב בטוענו ^(א) דמי עבר גדול דמי עבר קטן דמי שדה גדולה דמי שדה קטנה ושמואל אומר בטוענו כסות עבר גדול כסות עומרי שדה גדולה עומרי שדה קטנה **כסות** קשה דבשילחי המניח ^(ב) ק"ק דף לה: ושם) אמתני' דזה אומר שורף הזיק וזה אומר לא כי אלף כסלע לקח המע"ה וקאמרינן בגמ' זאת אומרת חלוקין עליו חציריו על סומכוס דלסומכוס יחלוקו ומתניתין דהתם איירי בצרי וצרי מדקתני וזה אומר לא כי כדלמר התם והשתא הלא סומכוס מודה כשהמוחזק טוען ברי שחזקמו מועלת וליכא למימר דהתם ס"ד דמיירי ^(א) בגאס ובשור תס דמשגל מגופו ^(א) מ"מ מנליה דסומכוס פליג אמתני' לוקמה כשעומדת בצניו דמודה סומכוס כיון דטעין ברי ^(ב) ואת ואמאי קאמר לה מני סומכוס היא לוקמה אפילו כרנן והכא לית לן למיזל בתר מרא קמא דאיכא חזקה אחרת כנגדה דלוקמה בחזקת מעוצרת והשתא היא דילדה וי"ל דחזקת מרא קמא חשיבא טפי ואם היה ^(א) עם חזקת ממון חזקת מעוצרת אפילו סומכוס מודה דהמע"ה כדלשכתן בריש שור שנגח את הפרה ^(ב) ב"ק דף מו. ושם ד"ה שור) דלוקי רישא כסומכוס וקתני סיפא פרה שנגחה השור ואינו ^(א) ידוע אם הולד היא בשעת נגיחה ^(א) ופרה דחד וולד דחד בעל הפרה משגל בריע נזק דאמר ידיעין דשותפות אית ליה ואינו משגל אלף כאליו וחלי וולד סייע דהמע"ה ^(א) ויט' דאיכא תרי חזקה הלא הפרה חזקת מעוצרת והשתא לידה וחזקת ממון אלל מן ^(א) הולד גובה שמיית שזה חלי תלקו אע"ג שהוא מוחזק דחזקת מעוצרת היא כנגדה וקשה דלעיל ^(א) דף ט:). מנן שאלה היום ושכרה למחר זה אומר איני ידוע יתלוקו ^(א) ואמאי והאיכא תרי חזקה ^(א) בחזקת קיימת והשתא היא דמתה בשעת שכירות וגם חזקת ממון וז"ל דיחלוקו לא קאי אשאלה היום ושכרה למחר ^(א): **רנן** זה אומר גדול זה אומר קטן **ישבע המוכר**. מרישא ^(א) דף ט:). דזה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע מני למיפך אלף דניחא ליה למיפך ממנתי' דקאי בה ולפירוש רבינו שמואל א"ש דהתם מודה סומכוס דלא אמר יחלוקו כיון שהוא מוחזק וטוען ברי: **דמי עבר גדול**. פירש בקונטרס נמתי לך דמים לקנות עבר גדול ^(א) וקשה דלא היה ליה למינקט במתניתין לוקח ומוכר אלף שליח ומשגל אלף נראה לר"י דמיירי שמכר לו

עין מושפט נר מצוה

נא א מיי" פ"כ מלכות מרכה הלכה י ועי' במ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רנב סעיף ה:

גב ב מיי" ט"ז הלכה יב טוש"ע שם סעיף ד: **גג** ג מיי" ט"ז הלכה י טוש"ע שם סעיף א:

גד ד מיי" פ"ה מהל' טוען וטוען הלכה א סמג עשין אה טוש"ע ח"מ סי' נה סעיף א:

מוסף רש"י

המחליף פרה בחמור וילדה. להכי נקט מחליף גבי בנתה ולא נקט מוכר כדנקט בשפחה, ודעתה אינה נקנית בכסף עד שימשוך וי' משך דבר הנראה לעינים הוא אם ילדה אם לא ואין חלק ספק. אבל בחליפין מתקומם כגון שלא משך בעל החמור את הפרה אלף בעל הפרה משך את החמור ונקנית הפרה בעל החמור ממשיכת החמור בכל מקום שהוא. כדמתן בקדושין (כת), כל הנעשה דמים בלאחר כיון שזהו זה נתחייב זה בחליפין ולא ידעינן השתא אי כבר ילדה פרה בשעת משיכת החמור וברשות מוכר ילדה, או לאחר משיכת החמור וברשות לוקח ילדה (ב"ב צו:). (ועי' עוד אורחות רבננים ב"ב לה. ד"ה ויט"ו.) וכן המוכר שפחתו. עד כנעני נקנה בכסף ואע"ג שאין לפטני בשעת מתן מעות (טו:). אמר סומכוס אפילו בברי וברי, דשנייה טוענים טענה ברי ואפילו היכי דנתבע טוען ברי לי שאני חייב ואפילו הכי כיון דלמי דנא מתפסק מלן קאמר קושטא חולקין (ב"ב דה:).

מוסף תוספות

^א. הא ליחא. מוס' ה"לש.^ב. דהא דאמרין הגדרותיו אין להן חזקה היינו דוקא היכא דאין אחר יודע שיש שם מקח כלל, ובבא אמרינן הגדרותיו אין להן חזקה ולא מצי' למימר דמגנפשיהון קא עיילו, אבל הכא. י"ט.^ג. דדל טענייהו מהבא יש ספק לכ"ד דהי' מנייהו היה הולד, אם נולד קודם שמכר או אחר שמכר. מוס' ב"ב לה: ד"ה נראה. ד. דאין מהניא החזקה למימר. י"ט. ו. והלה אומר אחת מאותן שלך מותה. רש"י בכורות יח: א. חי. מוס' ה"לש.^ז. דאף ברישות לוקח משפט דמובעת לוקח מדרהורין לתרין דקיימא באגס. מוס' ה"לש.^ח. ו. אפילו עיילו, מוס' ה"לש.^ט. ו. אפילו מאן דחפסי ריע חזקהיה. ר"ן. י. בעומר. מוס' ה"לש.^י. וכמ"ד יוחלט השור ושניהם שותפין בר ואין אחד מחזק בו. מוס' ה"לש.^כ. א. אלא דראי בכל ענין קאמר סומכוס יחלוקו. מוס' ה"לש.^{כא}. י. שתי החזקות יחד (שדוהן). מוס' ה"לש.^{כב}. ע. אמר. מוס' ה"לש.^{כג}. ו. ולא אמרינן רביע נזק משגל מהם בנשך, ואידך רביע נזק משגל בכל הפה חצי דהוה ליה ממון

המוטל בספק. מוס' ה"לש.^ט. יו. בעל. מוס' ה"לש.^י. ומוקמא לה כסומכוס. מוס' ב"ק מו: ד"ה מידע ידעי. יו. לשיכר, אוקמה. מוס' ה"לש.^{יט}. ויז'ה אשאלה חצי יום ושכרה חצי יום. מוס' ה"לש.^כ. אלא אשאל אחת ושכר אחת. מוס' ב"ק שס. כ. שעשאו שליח לקנות עבר או שדה. מיוחס לריטב"א.

ק:

עבד ונתן לו דמים כ‏ ולא כתב עדיין השטר ואיירי במקום שכותבין השטר א‏ אי"ב כגון שהטנו דיוכלו לחזור עד נתינת השטר וא"מ ויכי קאמר סומכוס יחלוקו והא ליכא דררא דממונא ואמרין צפ"ק (דף ב:): דלא פליג סומכוס וי"ל דמיייר כגון שא"ל המוכר ב‏ צפני עדים ועבד גדול אמרוך לן צ"כ"ה דירינר ה‏ עבד קטן בעשרים דירינר ו‏ ולא ידעינן מה קבל מלוקח ז‏:

בסות מה שמעניינא הורדה לו. בשלמא א‏ שדה ב‏ שלוקח אומר מכרת לי מ' עומרים ומוכר אומר כ' דהיינו ג‏ עומרי גדולה וקטנה ד‏ הו ספיר מה שמענינו הורה לו ואלא כהו ששאל סרבל גדול ומודה לו סרבל קטן אינו מודה לו כלל מה שטועני: **וּזְקָקִין אֵתָּא אֲשָׁמוּעִינִי**. וא"ת לעיל (דף נה:): דלאוקימנא זה אומר שאלוה וזה אומר שכורה ישבע ע"י גלגול אמאי לא פריג גלגול אמא לאשמועינן וי"ל דלעיל אמא לאשמועינן טובא שמגלגלין אפילו בצדכ שאינו דומה אט"ג דלא הו כנו סוטה: **רבי מאיר היא דאמר עבד הרי הוא כממלאטיין** א‏ (דמי. וכן ארקקעות קמי נשבעין דהא צמתינא עבד ושה קנתו וממלטלין דנקט לאפוקי שטרות דמאן דדייש רבוי ומיעוט ורבי לא ממעט אלא שטרות כדמוכח בהגזול בתרא (צ"ק דף קח:): ומדמינן כסמון שצוה גלגולה לקנות צשניו דהסח נמי איכא רבוי ומיעוט ורבי דלדאמר בהגזול בתרא (סא) ומיהו לענין קנין כסף לא הו עדדים כממלטלין לר"מ אלא ינקינן בכסף מדנקט גבי פרה מחליף לפי שאין ינקינא בכסף וגבי שפחה המוכר

צמתינא וצברייתא כסמון: **והא ר"מ איפכא שמענינא י"ה**. וכרענן א‏ לא מני לאוקמי דהא מניא צהדיא לקמן אין נשבעין על עדדים ועל קרקעות: **דלמא אעבדים נשבעין ארקקעות י"ה**. וא"ת ומנא ליה לחלק דד' להקשות וי"ל דסמיך אמתני' דד' גפינן דמיימי כסמון דאין נשבעין על הקרקעות לר"מ ועל עדדים נשבעין כמו שמיך וכדליתא צברייתא דמיימי כסמון וא"ת ואי ר"מ דריש צדצוי מיעוט איכי ארקקע נמי נשבעין ואי דריש כללי ופטיי אעבדים נמי אין נשבעין וי"ל דדייש רבוי ומיעוט ואית ליה סוס מיעוט דמוקי לה למעוטי קרקעות ולא עדדים דמאן דדייש רבוי ומיעוט צריך שני מיעוטינן למעוטי קרקעות ועבדים דלא סגי בתד מיעוטא אט"ג דעבדים הוקשו לקרקעות כדלמחר צמריצה (צ"ק דף קצ: ושס): **ואמר ר' יוסי בר' הנינא בענבים בו'**. גלא ר' יוסי יא להוכיח דאין נשבעין על הקרקעות מדקתינן איהן קרקע ואט"ג דפליגי דהא לענין שצח מזהו כולי עלמא דלאו כצלוות דמיין ומתלוס מיי"ב א‏ דמיין ב‏ דמפריך צפ' נערה שנחפתמה גלוח כגוז דמי ג‏ ומיהו ר"מ פי"י ד‏ דהסח פירוש מנח דקיי"ל כהכוסן ה‏ (דף קנ: נט): ושם ר"ה וספן ו‏ ז‏ כרנן שמוען דלמחר אללה פירות גמורים משלם פירות גמורים ח‏:

רבינו חננאל פיר' ברלייפי. מחברין כדמחוריהו שבת (ל"ט דף ע"ג) קצותיו חזר, מלפני. ודחי רב הושעיה מדיי כסות קותי כמחוריהו, עבד קותי לא כסות. ואמ' קותי, עבד מכרת לי גדול וכו' (כסות) מריצה גדולה, הוא עבד קטן וכו' כסות עבד קטן מריצה לו. מכרתיו לו, חמש מונה מכרתיו לו, הנה מודה קצת הטענה, ויכין שהוא חייב שבויה בזה וזקקין עליו ומשביעין גם על העבד. וכענין הזה שדה ביטוריה, שטורנו מכרתה לי מאה אמה בערמיה משהו זו, והלה אומ' לא מכרתיו לך אלא חמישה אמה בערמיה ממה, שנמצא נשבע על העומקין מן התורה ועל השדה בדיקא. והליכתא כרב ששה בחילין, ואם

כסות מה שמענינו לא הורה לו ומה שהורה לו לא מענינו כדאמר רב פפא א‏ בדיילפי הכא נמי בדיילפי קשיא ליה ב‏ לרבי הושעיא מדיי כסות קתני עבד קתני אלא א"ר הושעיא כגון שמענינו עבד בכסותו ושדה בעומריה ואכתי כסות מה שמענינו לא הורה לו ומה שהורה לו לא מענינו א"ר פפא א‏ בדיילפי קשיא ליה לרב ששת וזקקין אתא לאשמועינן חנינא ב‏ וזקקין הנכסים שאין להן אחריות את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן אלא אמר רב ששת הא מני ר"מ היא דאמר עבדא כממלטלין דמי ואכתי מה שמענינו לא הורה לו ומה שהורה לו לא מענינו סבר לה כר"ג ג‏ דתנן מעניו חטים והורה שעורים פטור ר"ג ד‏ מחייב אכתי הילך הוא אמר רבא עבדא דקמע לידיה ושדה שחפר בה בורות שיחין ומעורות והא ר"מ איפכא שמעינן ליה ה‏ דתנן גזל בהמה והוקינה עבדים והוקינו משלם כשעת הגזילה ר"מ אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך הא לא קשיא כדמחליף רבה בר אבוב ותני רבי מאיר אומר משלם כשעת הגזילה וחכ"א אומר לו בעבדים הרי שלך לפניך אלא ממאי דסבר ר"מ מקשינן קרקע לעבד מה עבד נשבעין אף קרקע נשבעין דלמא אעבד הוא הנשבעין אבל ארקקע לא לא ס"ד דתניא ו‏ המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה י"ה אומר ברשותי וזה שותק וכה זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקי י"ה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישבע המוכר שברשותו וילדה לפי ז‏ שכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין דברי ר"מ וחכ"א אין נשבעין לא על העבדים ולא על הקרקעות לאו מכלל דר"מ סבר נשבעין ממאי דלמא כשם קאמרו ליה כי היכי דאודית לן בקרקעות אודי לן נמי בעבדים תדע ח‏ דתנן ר"מ אומר יש דברים שהן בקרקע ואינן בקרקע ואין חכמים מודים לו כיצד ט‏ גפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש ר"מ מחייב וחכ"א יכל המחובר לקרקע הרי הוא בקרקע וא"ר יוסי בר חנינא י‏ ענבים העומדות ליבצר איכא בינייהו דמר סבר כ"בצורות דמיין ומר סבר לאו כבצורות דמיין אלא לעולם י‏ כדרבי הושעיא ודקשיא לך וזקקין איצטריך סד"א כסות עבד כעבד דמי עומרי

כסות מה שמענינו לא הורה לו ומה שהורה לו לא מענינו כדאמר רב פפא א‏ בדיילפי הכא נמי בדיילפי קשיא ליה ב‏ לרבי הושעיא מדיי כסות קתני עבד קתני אלא א"ר הושעיא כגון שמענינו עבד בכסותו ושדה בעומריה ואכתי כסות מה שמענינו לא הורה לו ומה שהורה לו לא מענינו א"ר פפא א‏ בדיילפי קשיא ליה לרב ששת וזקקין אתא לאשמועינן חנינא ב‏ וזקקין הנכסים שאין להן אחריות את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן אלא אמר רב ששת הא מני ר"מ היא דאמר עבדא כממלטלין דמי ואכתי מה שמענינו לא הורה לו ומה שהורה לו לא מענינו סבר לה כר"ג ג‏ דתנן מעניו חטים והורה שעורים פטור ר"ג ד‏ מחייב אכתי הילך הוא אמר רבא עבדא דקמע לידיה ושדה שחפר בה בורות שיחין ומעורות והא ר"מ איפכא שמעינן ליה ה‏ דתנן גזל בהמה והוקינה עבדים והוקינו משלם כשעת הגזילה ר"מ אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך הא לא קשיא כדמחליף רבה בר אבוב ותני רבי מאיר אומר משלם כשעת הגזילה וחכ"א אומר לו בעבדים הרי שלך לפניך אלא ממאי דסבר ר"מ מקשינן קרקע לעבד מה עבד נשבעין אף קרקע נשבעין דלמא אעבד הוא הנשבעין אבל ארקקע לא לא ס"ד דתניא ו‏ המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה י"ה אומר ברשותי וזה שותק וכה זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקי י"ה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישבע המוכר שברשותו וילדה לפי ז‏ שכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין דברי ר"מ וחכ"א אין נשבעין לא על העבדים ולא על הקרקעות לאו מכלל דר"מ סבר נשבעין ממאי דלמא כשם קאמרו ליה כי היכי דאודית לן בקרקעות אודי לן נמי בעבדים תדע ח‏ דתנן ר"מ אומר יש דברים שהן בקרקע ואינן בקרקע ואין חכמים מודים לו כיצד ט‏ גפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש ר"מ מחייב וחכ"א יכל המחובר לקרקע הרי הוא בקרקע וא"ר יוסי בר חנינא י‏ ענבים העומדות ליבצר איכא בינייהו דמר סבר כ"בצורות דמיין ומר סבר לאו כבצורות דמיין אלא לעולם י‏ כדרבי הושעיא ודקשיא לך וזקקין איצטריך סד"א כסות עבד כעבד דמי עומרי שדה כשדה דמי קמ"ל: זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקי: הא מני סומכוס היא דאמר ממון המוטל בספק חולקין אימא סיפא זה אומר ברשותי וזה אומר ברשותי ישבע המוכר שברשותו וילדה בר רב הונא דאמר אין אמר סומכוס אפילו ברי וברי אמאי ישבע מוכר יחלוקי מביעא מודה סומכוס היכא דאיכא שבויה דאורייתא ודקטעה לידה כדברא: **בתנאי** המוכר זיתיו לעצים ועשו פחות מרביעית לסאה הרי אלו של בעל הזיתים עשו רביעית לסאה זה אומר זיתיו גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלוקי ישטף נהר זיתיו ונתנם לתוך שדה חבירו זה אומר זיתיו גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלוקי: **גמ'** ה"ד אי דאמר ליה קוץ לאלתר א‏ אפילו פחות מרביעית נמי לבעל הקרקע אי דאמר ליה כל אימת דבעית קוץ ב‏ אפילו רביעית נמי לבעל זיתים לא צריכא דאמר ליה סתמא פחות מרביעית לא קפדי אינשי רביעית קפדי אינשי א"ר שמעון ג‏ בן פוי ורביעית שאמרו

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

כסוס מה שטענו לא הודה לו. ועל כסות אחרת הודה לו ואינה מאותה שטענו: א‏ **בדיילפי**. שצדג שלם היה ועדיין מחוזר, זה אומר כסות גדולה מכרתי לך ב‏ זה אומר כסות קטנה: **עבד גדול כסוסו**. וכסותו דמחויב שצוה משום כסות ושישבע אצד בגלגול: **וּזְקָקִין אֵתָּא אֲשָׁמוּעִינִי**. שהממלטלין וזקקין את הקרקע לשבועה: **סניא**. צדקשין (דף כו.) נכסים שאין להם אחריות וזקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן: **ר"מ היא**. לקמן צברייתא המחליף פרה צמחור דקאמר ר"מ עבדא כממלטלין דמי ונשבע עליו. ולקמן פריך ליה אדעתא דקמינ צמתינא נמי נשבעין: **פטור**. דבעינן הודאה ממין הטענה עצמה: **דקטע לידיה**. להסיר עבד קטן דמורה ליה בגויה: **והא איפכא שמעינן ליה**. לר"מ דלמחר עבדא כמקרקעי דמי: **הרי שןך פניך**. דקיימא לן צ"כ א‏ (דף נה:) קרקע אינה גזולת וכל מקום שהיא צדשות צעליה עומדת ועבד כמקרקעי דמי ואינו גזול להיומו נקנה לגזול לשלם דמיס הילכן כי אזקין צרשומיה דמריה אזקין: **הא לא קשיא**. דאיכא לשנויי כדמחליף רבי אצד כר אצוב. אלא לא קשיא ממאי דקסבר רבי מאיר ר'כו' דקתני צמתינא וכן ז‏ שדות וקאמר ישבע: **ולמא**. עבדא הוא כממלטלי דמי ונשבעין עליו אצל ארקקע אין נשבעין: **לפי שכל הנשבעין כסוסו נשבעין ולא משלמין**. מי שחוצצין אותו הוא נשבע להפטר ממשלם אלא המוכר נשבע ליתול דכמיש א‏ ולקח צעליו ולא ישלם מי שעליו לשלם הוא נשבע (שטעות דף מה:). **לאו מכלל כו'**. מדקאמרי ליה ולא על הקרקעות מכלל דשמעינן דלמחר דארקקעות נמי נשבעין: **שון קרקע**. מחוזרים א‏:

מחייב שצוה: **הרי לו קרקע**. ואין נשבעין עליה: **כצלוות דמיין**. אצל קרקעות וצריך לקרקע מודה: **עבד דמיא**. ומדא מילתא היא ולא מחייביה שצוה: **זה אומר איני יודע**. אצרייתא קא ממדך דהמחליף פרה צמחור: **דקטעה לידה**. דשפחה דלאו הילך הוא וממין הטענה הוא דשפחה וולדה מד גופא הוא טעין י"ל וזה הודה במקלח ור"מ אית ליה נשבעין על העבדים: **בתנאי המוכר יסיו לעצים**. שיקון אותו לשריפה ושהה אותו קרקע: **ועשו**. זימס רעים שאין כסאה שצח צדעית שמן: **הרי אלו וכו'**. טעמא מפרש בגמ' גמ' חזן

ד"ה כצלוות. א‏ טריפת. ב‏ מוס' הילש'. ג‏ י"א לא צריכי לקרקע. ד‏ מוס' הילש'. ה‏ י"א לא צריכי לקרקע. ו‏ מוס' הילש'. ז‏ י"א לא צריכי לקרקע. ח‏ מוס' הילש'. ט‏ י"א לא צריכי לקרקע. י‏ מוס' הילש'. יא‏ י"א לא צריכי לקרקע. יב‏ מוס' הילש'. יג‏ י"א לא צריכי לקרקע. יד‏ מוס' הילש'. טו‏ י"א לא צריכי לקרקע. טז‏ מוס' הילש'. יז‏ י"א לא צריכי לקרקע. יח‏ מוס' הילש'. יט‏ י"א לא צריכי לקרקע. כ‏ מוס' הילש'. כא‏ י"א לא צריכי לקרקע. כב‏ מוס' הילש'. כג‏ י"א לא צריכי לקרקע. כד‏ מוס' הילש'. כה‏ י"א לא צריכי לקרקע. כו‏ מוס' הילש'. כז‏ י"א לא צריכי לקרקע. כח‏ מוס' הילש'. כט‏ י"א לא צריכי לקרקע. ל‏ מוס' הילש'. לא‏ י"א לא צריכי לקרקע. לב‏ מוס' הילש'. לג‏ י"א לא צריכי לקרקע. לד‏ מוס' הילש'. לה‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לו‏ מוס' הילש'. לז‏ י"א לא צריכי לקרקע. לח‏ מוס' הילש'. לט‏ י"א לא צריכי לקרקע. לך‏ מוס' הילש'. למ‏ י"א לא צריכי לקרקע. לנ‏ מוס' הילש'. לו‏ י"א לא צריכי לקרקע. לז‏ מוס' הילש'. לח‏ י"א לא צריכי לקרקע. לט‏ מוס' הילש'. לך‏ י"א לא צריכי לקרקע. למ‏ מוס' הילש'. לנ‏ י"א לא צריכי לקרק

השואל את הפרה

חזן מן ההולאה. שהוא מוֹלֵא במסיקתן ובעזירתן: **שנעקרו גנושין**. עם הקרקע ספציביתיהן שיכולין לחיות על ידו פטורין מן הערלה כדתנן (ערלה פ"א מ"ג) אִילֵין שנעקר והסכל עמו אס יכול לחיות פטור ואס לאו חייב: **ולאחר שלש**. כלומר אפילו נעקרו גנושין ואס שנו דמחלוקין אלא לאחר שלש שנים ששטפן הנהר שאילו נטען מתחלה צעל הקרקע בלא גושיהן כבר יאלו עכשיו מכלל הערלה והשתא לא מהני ליה גושין דצעל הזיתים מידי לאחר שלש: **אכל בתוך שלש**. גושין דצעל הזיתים הוא דקשרי להו והכל שלו: **הוה קטיני**. הוו זיתים דקין ולא היה להן זל וזרענא תומייהו סילקא וירקא: **זריבא רבא**. שאס לא פרשה ר' יוחנן לא היינו אומרים אותה מסכרלא: **המקבל למחלה**: **מעשר**. מחלה כל התבואה ואח"כ נותן לו לנכרי חלקו ונמנא מעשר משלו על של נכרי ומפסיד: **מקבל למחלה**: כחוכר דמי. כאילו מקבלה בך וכן סורין לשנה בין עושה ובין אינה עושה: **מזיק**. אנס: **יש קנין**. ואי נמי אין קנין מקבל לאו כחוכר דמי ואין מוטל עליו לפטור חלקו של נכרי דלא פורע חובתו הוא שגרשות הנכרי גזל: **שד אצוטיו ממע**. והנכרי גולה מהס לדריה הוא דקנסוהו רבנן דקיס לן בגויה דאידי דחביבא ליה לא מימנע בהכי מלקבלה למחלה וטפי על שאר ארסיין את המעשר הוא ומקבל ליה: **אכל איניש דעלמא**. אי רמיז עליה לעשורי לא מקבל לה לא קנסוהו רבנן: ולדידיה **מאי טעמא קנסוהו**. מה חטא שקנסוהו: **כדי שספא כרה צידו**. שיחזור ויקננה ממוך שיקשה עליו המעשר יטרח ויסקי הדמים ויסלק נכרי ממנה. כרה צורה ומוחזקת: **א"ר ירמיה וכו'**. ומשום הכי נקט ליה הכא דדמיא להך דלעיל: **ונטעה**. חילנות: **ידו על הסחסונה**. אס השבח יתר על הולאה יש לו הולאה ואס הולאה ימירה על השבח אין לו אלא שבח: **בשדה העשויה נטעה**. חילנות שיפה לאילן יותר מורעים איתא דשמואל: **לא בעינא**. איני חפץ בנטיעתה שדה לכן היתה: **לי גלים אדעפך דניחא לך**. ועשייתה שדה העשויה ליטע וידו על העלוניה הוא כשאר שחלי העיר כמנהג המדינה: **הוא דאמר**. רב נחמן: **וי האי מנא**. דאמר לא נחלקו בית הלל בדבר כר"ש בן אלעזר:

רבנן

גליון הש"ס

רש"י ד"ה יש קנין ואי נמי ב"ר טעין זה נכריים דף פב ע"ב ומא' א"י להסיר לפירוט הרא"ש שם:

הגרות הגר"א

[א] תוס' ד"ה שנעקרו גנושין: נקט כ"ר. גי' אכל הרמב"ם כתב דגלא גושיהן הכל לצעל הקרקע וטעמיה וטו': [ב] שם ד"ה סבורה. נראה כ"ר. כ"י ורמב"ם ורש"י כתבו כפי רש"י:

מוסף רש"י

רבן גמליאל מחיב. דלא צני הדלה ממין הנטעה (שבועות טו). גזל בהמה ודוקנה. דלשחתי לגרשתא (ב"ק צא). בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך. דענא מתקדמי דמי ודקרקע דקטע עיניה ואניה נגזלה לטעם לגזלן בעיניו ולחיות כשמואל (שם) ונרשומי דמריה קיימי (שם צא). המחליף פרה בחמור. ראה לטע עמוד א. שכל הגושבעין שבבורה. כל המחזיקין שטעה מן המורה. נטבעין ולא משלמין. כלומר לא חייבה מורה שטעה לשבע ולטול, לטעם לגזלן בעיניו ולחיות כשמואל (שם) ונרשומי דמריה קיימי (שם צא). ויפטר. דכמי ולקח בעליו ולא יטעל. מי שעליו נטעל הוא נטעל. ולא נטענ. המוכר וטול (ב"ק צא). ובכוריהם טו. ושבועות טב.

יש דברים שהן בקרקע. מחזיקין לקרקע. ואינן בקרקע. דק"ל אין נשבעין על הקרקעות ועל גפנים הלל נשבעין כהודאת מקלם הטענה (גיטין סז). ובכוריהם טו. ושבועות טב. י גפנים טעונות מוסריה לך. לשמור בקרקע (גיטין סז). ר' מאיר מחיב. לטעם על השאר, שחורה מקלם הטענה. אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות, כדילקן בשטעות הדיינים (מב). הכא כיון דאין לרבינן לקרקע דעומדות ליבא הן, דמקור ר' יוסי גר מניא לפלוגמיהו, כמלכות דמין נשבעין (מחזיקין טו). אמר סומכוס אפילו ברי וברי. דשניהם טוענים טענה כ"ר, ואפילו הכי דנבע טוען כ"ר לא שאני מיב ואפילו הכי קאמר קושטא חולקין (ב"ק לה). עד כאן עמוד דודס אין קנין לגביר בארץ ישראל. אס קנה עבד כוכבי קרקע בלחץ, אין קנינו קני לטקיעה מקדושה שלא תחזיק נטעשה, וישראל קנינה ממנו מן הפירות כצ"ך לעשר (גיטין טו). וידד על התחתונה. לטול הילאה כשעור שבח (שבועות פג).

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא קא.

שנעקרו בגושיהן. [א] נקט הכי משום תוך שלש דל"כ הוו ערלה א: **ואימא ליה אי אנה נטעי לאחר ששש** הוה אביינא ב'.^[1] והיינו קונה נטיעות קטנות בדמים מועטין² ולאחר שלש היו נעשות גדולות וטוענין פירות חזיתים שלך ומאחר שלש עשיתי בן אלא הנחתם זיתים שלך

בגרשיהן. שטף נהר זיתיו: אמר עולא אמר ריש לקיש לא שנו אלא שנעקרו בגושיהן ולאחר שלש אבל בתוך שלש הכל של בעל הזיתים דאמר ליה אי את נטעת בתוך שלש מי הוה אכלת ולימא ליה אי אנה נטעי לאחר שלש הוה אכילנא ליה כוליה השתא אקאבלת פלגא בהדאי אלא כי אתא רבין אמר ריש לקיש בלא שנו אלא שנעקרו בגושיהן ובתוך שלש אבל לאחר שלש הכל לבעל הקרקע דאמר ליה אי אנה נטעי לאחר שלש מי לא הוה אכילנא ליה כוליה ולימא ליה אי את נטעת בתוך שלש לא הוה אכלת השתא קא אכלת פלגא בהדאי משום דאמר ליה אי אנה נטעי הוה קמיני וזרענא תחתיהו סילקא וירקא תנא יאמר הלה זיתיו אני נוטל אין שומעין לו מאי טעמא אמר רבי יוחנן משום ישוב ארץ ישראל אמר ר' ירמיה כגון דא צריכא רבה תנן התם ב'ר' יהודה אומר אקאבלת שדה אבותיו מן הנכרי מעשר ונותן לו סבורה מאי שדה אבותיו ארץ ישראל ואמאי קרו לה שדה אבותיו שדה אברהם יצחק ויעקב וקסבר ר'אין קנין לגביר בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל כחוכר דמי מה חוכר בין עבד ובין לא עבד בעי עשורי ומיתן ליה דכי פורע חובתו דמי אף מקבל נמי כי פורע חובתו דמי מעשר ונותן לו א"ל רב כהנא לרב פפי ואמרי לה לרב זביד אלא הא דתניא רבי יהודה אומר המקבל שדה אבותיו ממציץ נכרי מעשר ונותן לו מאי איריא מציץ אפילו אין מציץ נמי אלא לעולם א"יש קנין לגביר בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל לאו כחוכר דמי ומאי שדה אבותיו שדה אבותיו ממש ולדידיה הוא ידקנסוהו רבנן דאידיד רחביבא עליה מפי ואויל מקבל ר' רבנן אמר ר' יוחנן יכדי שתהא ברה בידו אמר רבי ירמיה כגון דא צריכא רבה איתמר היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות אמר רב שמין לו וידו על התחתונה ושמואל אמר אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנוטעה אמר רב פפא וולא פליגי כאן בשדה העשויה ליטע כאן בשדה שאינה עשויה ליטע והא דרב אלאו בפירוש איתמר

אלא מכללא איתמר דההוא דאתא לקמיה דרב א"ל זיל שום ליה א"ל לא בעינא א"ל זיל שום ליה וידו על התחתונה א"ל לא בעינא לסוף חוייה דגדרה וקא מנטר לה א"ל גלית אדעתך דניחא לך זיל שום ליה וידו על העלוניה איתמר דהיורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשותו ואמר לו עצי ואבני אני גורל רב נחמן אמר שומעין לו רב ששת אמר אין שומעין לו מיתביי רשב"ג אומר בית שמאי אומרים שומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו לימא רב נחמן דאמר כי האי תנא דתניא שומעין לו דברי ר' שמעון בן אלעזר ר' שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים שומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו מאי הוי עלה א"ר יעקב אמר ר' יוחנן בבית צורה צידו פירוש"י להכי קנסו את הירש שיעשר ר"י את חלק הנכרי כדי שיניח מלקבלה וכיון שמהא צורה ציד הנכרי שלא ירצו לקבלה הימנו ע"י כן ימכרה לישראל בדמים מועטין שלא תמן עליה כלום אלא בגזילה בזהא לידו ולכן לא יהיה רגיל עוד לגזול אצל אחר לא הוצרכו לקנוס וילעשר דכלא הכי שומע לנו מלקבלו אצל יורש דחביבא ליה לא תועיל אזהרה:

רעביא. I. אבל כל היכא דאמרת יש קנין לגוי בא"י אין חיוב החוכר אלא מדרבנן. דכ"ע לא עשו מקבל בחבור. רעביא. II. שפוטרי מקבל. מוס' הלאש. דאמר חוכר דוקא ולא מקבל. רעביא. III. לנכרי. מוס' הלאש. י. מפני שהוא מפרע חובו. מוס' הלאש. יא. לאכול. מוס' הלאש. יב. והכא משמע דלכ"ע חוכר חייב לעשר. י"ל לההוא. רעביא. יג. ולמדי' כבוש יחיד לאו שמיה כבוש. רעביא. יד. לנכרי בארץ ישראל. מוס' הלאש. טו. מילתא אחריית. מוס' הלאש. טז. וצ"י רמב"ן באריכות שמביא דבריו וגם בה שקשה עליו. יז. ומוחזקת. ר"י. יח. כמה בור שלא ימצא מי יעבדהו לו. והד"ק. יי. מיוסח לרעביא. יט. אף. מוס' הלאש.

רבנן דאמר רבי יוחנן אמר רבי ירמיה כגון דא צריכא רבה תנן התם ב'ר' יהודה אומר אקאבלת שדה אבותיו מן הנכרי מעשר ונותן לו סבורה מאי שדה אבותיו ארץ ישראל ואמאי קרו לה שדה אבותיו שדה אברהם יצחק ויעקב וקסבר ר'אין קנין לגביר בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל לאו כחוכר דמי ומאי שדה אבותיו שדה אבותיו ממש ולדידיה הוא ידקנסוהו רבנן דאידיד רחביבא עליה מפי ואויל מקבל ר' רבנן אמר ר' יוחנן יכדי שתהא ברה בידו אמר רבי ירמיה כגון דא צריכא רבה איתמר היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות אמר רב שמין לו וידו על התחתונה ושמואל אמר אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנוטעה אמר רב פפא וולא פליגי כאן בשדה העשויה ליטע כאן בשדה שאינה עשויה ליטע והא דרב אלאו בפירוש איתמר

עין מושפט נר מצוה

בב א מ"י פ"ד מה'ל' שנים הלכה אי סמנ עשין לה טושי"ע ח"מ ס"י קמח ספיק':

בב ב ג מ"י שם ס'ל' י טושי"ע שם ספיק' א:
בב ד מ"י פ"ו מהלכות מעשר ה"ל י"ב טור ש"ע ד"ר ס"י שלא סמי קמא:

בב ה מ"י פ"א מהלכות תרומות הלכ' י טושי"ע שם ספיק' ג:

בב ו ז מ"י פ"ו מהלכות מעשר הלכ' י:

בב ח ט מ"י פ"י מה'ל' גולה ואברה הלכ' ד סמנ עשין עג טושי"ע ח"מ ס"י שעה ספיק' א:

בב י מ"י שם ש"ס ספיק' ג:
בב יא מ"י שם הלכ' ט טושי"ע שם ספיק' ו:

רבנו חננאל

בתניתין. שכתב נהר זיתיו ונתנן כשדה חבירו וכו'. אקמה ריש לקיש לא שנו יחלוקין אלא בשנעקרו בעיקרין ועפרם וכו' וכן שלש שנים, אבל לאחר שלש הכל לבעל הקרקע. תנא, אב אומ' אלה זיתיו איני עוקר אין שומעין לו. מאי טעמא. ר' יוחנן אמי' משום יישוב ארץ ישראל. ר' ירמיה אמי' כגון דא צריכה רבה. פיר' כגון זו אפילו צריכה רב בפרשה. תנן התם בדמאי פרק ששי (מ"ב) החוכר שדה מן הנכרי משעור ונותן לו. ר' יהודה אומ' אקאבלת שדה אבותיו מן הנכרי מעשר ונותן לו רבי סבר יש קנין ולכן אין להחמיר במקבל אלא דוקא כחוכר החמירו מדרבנן כמו שחייבו לעשר מדרבנן את הלוקח את הנכרי א"ל כדאמרינן ב'הלוקח דף נא. וס' בהקומץ רבא (מ"ח טז) וס' ד"ה קסבר גבי ר' שמעון שזרי למ"ד יש קנין והא א' דמתן כהשולח (גיטין דף מג: וס') האריסין והסריסין ט'כולס פטורין מן המעשר ומשמע דאפילו חלקו של חוכר פטור א"ל איכא לאוקמי בסוריא א' כדמשני התם (דף מו.) אמשניות טובא ואפילו חוכר פטור שם כמו בחזנה לארץ דכלא שמעתמי' צריך לאוקמי התם בסוריא כיון דפטור אפילו חלקו של ישראל דלא מיקי' הילא דמנמות ומה שפולק' ר' יהודה להזכיר שדה אצותיו אע"ג דמ"ק נמי איירי דוקא בצ"ך כדפרישי' דבחזנה לארץ אפילו חוכר פטור הכי קאמר ליה ר' יהודה למ"ק כיון דצ"ל ציימין ראווי להחמיר במקבל כמו בחוכר דאין קנין א' דלחמיק שד אצותיו חסוד ולמלא דקאמר לעולם יש קנין ולכן אין ראווי להחמיר במקבל כמו בחוכר לפי זה לא פליג רבי יהודה אמ"ק אלא מוסיק' דלף המקבל ממש מעשר ונותן לו שכן בחוכר כך נראה לר"י שפולק' שד כחוכר א' לאו כחוכר דמי מלוי צ"ס קנין ואין קנין ועיקר ור"ת פירש צע"א דיומק א' בד"י שתהא ברה בידו. פ"י שמהא צורה י' צידו של יד שיתערך לעשר א"ר חלקו של נכרי והיא חביבה צעיניו ולא יימנהו ומתוך שיקשה עליו הולאה המעשר יטרח לחזר על הנכרי ללוקחה הימנו אצל ישראל אחר אס נחייצנו לעשר אף מחלק הנכרי ימנה מלקבל דאין חביבה צעיניו ר"ח גרים שמהא

מוסף תוספות

א.[י]בבאי קא מיפליגי במתניתין זה אומר וזה אומר, הא אימורי תנא גימור. מיוסח לרעביא. ב. וא"ת מה טעם חסר זה, ודאי אם אחת נטעה דין הוא שתאכל הכל אחר שלש אבל אלו הנטיעות שלי הם הלכן אוכל עמך אחר שלש ואחא לא תאכל עמי תוך שלש כי אילו נטעתי הם היית אוכל תוך שלש, וי"ל מפני שיכול לומר לו. מוס' הלאש. ג. ולא הייתי מבזכיש כי"כ הקרקע הייתי וזווע תחתיהם. מוס' הלאש. ד. וא"ת למה לן למימר דסבר ר' יהודה אין קנין לגוי בא"י דילמא ס"ל יש קנין ואפילו הכי חוכר חייב לעשר מדרבנן דהא איכא מאן דסבר הכי במסכת מנחות (לא), וכו' דכן אף המקבל. דמקבל כחוכר דמי [לכן]. רעביא. ו. לעשר. מוס' הלאש. ו. דרשות הרין מקבל אינו כחוכר כי למה לו לעשר חלקו של גוי אלא דכל היכא דחוכר חייב לעשר מה שנותן לגוי דבר תורה עושה ר"י מקבל בחבור.

רעביא. I. אבל כל היכא דאמרת יש קנין לגוי בא"י אין חיוב החוכר אלא מדרבנן. דכ"ע לא עשו מקבל בחבור. רעביא. II. שפוטרי מקבל. מוס' הלאש. דאמר חוכר דוקא ולא מקבל. רעביא. III. לנכרי. מוס' הלאש. י. מפני שהוא מפרע חובו. מוס' הלאש. יא. לאכול. מוס' הלאש. יב. והכא משמע דלכ"ע חוכר חייב לעשר. י"ל לההוא. רעביא. יג. ולמדי' כבוש יחיד לאו שמיה כבוש. רעביא. יד. לנכרי בארץ ישראל. מוס' הלאש. טו. מילתא אחריית. מוס' הלאש. טז. וצ"י רמב"ן באריכות שמביא דבריו וגם בה שקשה עליו. יז. ומוחזקת. ר"י. יח. כמה בור שלא ימצא מי יעבדהו לו. והד"ק. יי. מיוסח לרעביא. יט. אף. מוס' הלאש.